

Українська девіатологія: стан і перспективи розвитку

Х. Ю. Дяків

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна

Paper received 24.04.16; Accepted for publication 01.05.16.

Анотація. У статті представлено розвиток девіатологічних ідей в Україні. Встановлено міждисциплінарний і спеціалізований підходи, запропоновано перспективи розвитку девіатологічних досліджень. Міждисциплінарний підхід знайшов відображення девіатологічних студій у філософії, психології, педагогії, міжкультурній комунікації та журналістиці, а спеціалізований – у системно-теоретичному, когнітивному, дискурсно-текстовому, комунікативному, дидактичному і контрастивному напрямках досліджень. Така тенденція становить спробу комплексного комунікативно-функціонального підходу до явища девіації.

Ключові слова: девіатологія, девіація (невдача), українська лінгвістика, тенденції дослідження, перспективи розвитку.

Постановка проблеми. Зміна сучасної дослідницької парадигми у лінгвістиці в останні десятиріччя продиктована глобалізацією суспільства, а тому усе більше сприяє зв'язку лінгвістики з прикладними і суміжними дисциплінами. Відтак можемо говорити про тривалу тенденцію дослідження мови і її феноменів у плані спрямованості на причини і створення мовних явищ у комунікації (чому, звідки і як) та їх функціональності і важливості (для чого, з якою метою). Відповідно, спостерігаємо інтенсивний розвиток когнітивної, прагма-, нейро- і психолінгвістики, етнолінгвістики, контрастивної, комунікативної і лінгвістики тексту та дискурсу, лінгвістичної генетології тощо.

Аналіз останніх досліджень. Вже майже два десятиріччя спостерігаємо в Україні підвищений інтерес науковців до проблем (не)успішності та (не)нормативності в комунікації, тобто до досліджень у сфері комунікативної девіатології. Такі розвідки відомі у західноєвропейській лінгвістиці дещо в інших аспектах. Наприклад, у німецькомовній лінгвістиці знаходимо праці, в яких девіації розглядаються з позицій когнітивістики (R. Bartsch, W. Falkner, E. Lavric, U. Wirth), психології (R. Fiehler), комунікативної лінгвістики (D. Cherubim, S. Goes, J. Engl, F. Thurmaier), прагматики (F. Gustav), соціолінгвістики (V. Hinnenkamp), культурології (W. Krämer, G. Trenkler), лінгвістики тексту (K. Peter), методики і дидактики вивчення іноземної мови (K. Bremer, R. Caspary, H. Fevers, B. Kielhöfer). На етапі зародження і формування української девіатології простежуємо тенденцію дослідників опиратися на праці переважно російських мовознавців у сфері девіатології (Н. Арутюнова, О. Земська, О. Кукушкіна, В. Богданов, Б. Воронін, Б. Городецький, Є. Ключев, О. Кубрякова, Т. Ушакова, Н. Формановська, С. Цейтлін). Безперечно, дослідження девіацій в українській лінгвістиці скромніше. Однак сьогодні вважаємо можливим говорити вже про створені наукові школи і традиції у галузі девіатології і в Україні. Детальний огляд досліджень власне з комунікативної девіатології ми запропонували у статті «Комунікативна девіатологія в Україні: огляд проблематики».

Мета цієї статті – визначити теоретичні засади і тенденції вивчення девіацій у сучасній українській науковій думці з урахуванням різноманітності аспектів їх висвітлення у суміжних з лінгвістикою дисциплінах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Темі девіацій присвячена низка дисертацій у філософських дослідженнях. В аспекті соціальної філософії та філо-

софії історії Д. Гордевський досліджував девіантне мислення як фактор культурної динаміки, С. Ключева зосередила увагу на девіантності творчої особистості, а В. Довгополок аналізує передумови, різновиди та регулятиви соціальної девіантності у молодіжному середовищі. Також В. Бут досліджує девіацію як соціальний феномен, Л. Котляров – девіантність як предмет соціально-філософського аналізу, а В. Білецький вважає виправлення девіантної особистості предметом філософського дослідження. В аспекті філософської антропології і філософії культури К. Мальцева займалася питанням міжкультурного непорозуміння і проблемою міжкультурного перекладу. Л. Бондажевська зосередила увагу на особливості визначення поняття помилка в прагматодіалектиці та концепції Вудса-Волтона. У психології М. Дорошенко досліджує психологічні особливості розуміння слова першокласниками в структурі усного мовлення.

У педагогіці девіації досліджуються перш за все в теорії і методиці навчання української мови в аспекті інтерференції у працях «Педагогічні засади подолання фонетичної інтерференції у тюркомовних студентів в умовах вищого навчального закладу» Т. Кірик, «Просодична інтерференція в англломовному дискурсі (експериментально-фонетичне дослідження мовлення арабо-англійських білінгвів)» Ю. Захарової, «Помилки іноземних тюркомовних студентів інженерного профілю, пов'язані із засвоєнням граматики російської мови» З. Гирич, «Коммуникативные неудачи в педагогическом общении» А. Габдулліної, «Інтерференційні помилки при вивченні німецької мови україномовними студентами» Н. Головач та О. Кушнірчук та «Формування орфоепічних умінь і навичок з української мови в арабськомовних студентів» Н. Василенко. Особливостями дитячого мовлення займалися К. Климова у роботі «Формування культури мовлення майбутніх учителів початкових класів в умовах говірок Житомирщини» та Н. Савінова у праці «Коригування мовлення дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності».

У плані досліджень з методики викладання іноземної мови у статті «ГраMATика і успішність комунікації (дещо з польсько-українських граматичних контрастів)» А. Кравчук [9] аналізує граматичні явища, які можуть ставати причиною комунікативно небезпечних помилок у польському мовленні українців, що вивчають польську мову як іноземну. Авторка розглядає як граматичні (морфологічні) категорії, так і синтаксичні відмінності в українській і польській

мовах. Окрім аналізу мовносистемних помилок українських користувачів польської мови важливими для успішної комунікації дослідниця називає рівень знання польськомовними адресатами граматичної норми польської мови, суб'єктивне ставлення адресата до адресанта – трактування його як іноземця або ж як «рівного» собі партнера діалогу, соціолінгвістичного статусу учасників комунікації.

М. Попович у навчальному посібнику «Основи міжкультурної комунікації» зосереджує увагу на проблемі невдач власне у *міжкультурній комунікації*. У подібному напрямку М. Котов досліджує комунікативні невдачі у ситуації міжкультурного спілкування. Т. Степикіна встановила способи попередження невдач у процесі формування міжкультурної компетенції і класифікує словесні комунікативні невдачі з урахуванням невербальних сигналів для уникнення збоїв у спілкуванні.

В аспекті *конфліктології* девіації досліджують такі науковці: Л. Ажнюк («Про правові наслідки мовних непорозумінь»), Н.Тарабріна («Конфлікт як різновид комунікативних невдач», «Комунікативні невдачі та основні принципи їх класифікації»), І. Колесникова («Крос-культурний конфлікт як наслідок лінгвальної помилки (на матеріалі рекламних назв)»), І. Мельник («Причини комунікативних невдач у провокаційному мовленні»), Я. Бондаренко («Дискурс акцентуованих мовних особистостей: комунікативно-когнітивний аспект (на матеріалі персонажного мовлення в сучасній американській художній прозі)»). Ця тематика відображена також у збірнику матеріалів наукової конференції «Мовні конфлікти і гармонізація суспільства» і навчальному посібнику «Конфліктологія» В. Нагаєва.

М. Стахів, яка займається українським *комунікативним етикетом*, запропонувала шляхи усунення комунікативних девіацій в педагогічному спілкуванні, С. Дьячук досліджує орфоепічні помилки в мовленні студентів технічних спеціальностей, а В. Черниш – порушення правильності та типові помилки в англійському професійно орієнтованому говорінні майбутніх учителів. Л. Михайлець виявила та проаналізувала граматичні помилки в усному діловому мовленні державних службовців, а О. Проценко концентрує увагу на прагматичній самокорекції комунікантів в українському спонтанному мовленні. Відомими є праця О. Пономаріва «Культура слова. Мовно-стилістичні поради», присвячена ортологічним дослідженням та нормативній українській мові, та Я. Радевича-Винницького «Етикет і культура спілкування».

У *журналістиці* основні праці з девіації зосереджують увагу на культурі мовлення, орфографії і пунктуації у мас-медіа. Вагомий внесок у цій сфері зробив А. Капелюшний, досліджуючи типові помилки в мовленні ведучих (серед яких і логічні), росіянізмів в телевізійному мовленні і в газетному тексті [8]. У журналістиці фактично дослідження спрямовані на стилістичні особливості, редагування в засобах масової інформації, на типологію журналістських помилок. Також Т. Бондаренко розробляє типологію мовних помилок та способи їх усунення під час редагування журналістських матеріалів. П. Куляс розробив курс до дисципліни «Типологія помилок у письмовій

комунікації» [10], де запропоновано послідовність роботи редактора над помилкою й акцентовано увагу на генезі помилок – історичному підході та актуальному аналізу сьогоденних мовних проблем з наведенням прикладів. Автор пропонує таблицю девіацій; методи, прийоми, алгоритми; редакторський практиcum; словник найпоширеніших помилок у ЗМІ з варіантами їх виправлення, а також таблицю типів помилок у письмовій комунікації за групами: вади слововживання (комунікативні неточності); вади зв'язку слів (синтаксичні помилки); логічні помилки. О. Цапок досліджує пунктуаційні помилки в інтернет-виданнях, а Л. Гриднева – логічні помилки в дипломних роботах студентів-редакторів.

У технічному плані методом вилучення помилкових збігів текстів в електронних документах займаються А. Білощицький, С. Криштоф, С. Білощицька й О. Діхтяренко.

Нижче пропонуємо короткий огляд досліджень у власне *комунікативній* девіації [пор. 7], основоположник якої в Україні – Ф. Бацевич. Розвідки у даній галузі лінгвістики автор відобразив у низці праць [пор. 7], що свідчить про тривале зацікавлення автора даною проблематикою і дослідження комунікативних невдач (далі – КН) у різних лінгвістичних аспектах. У праці «Основи комунікативної девіації» автор розглядає комунікативні девіації (далі – КД) в художніх текстах в аспекті породження мовлення і вважає головними причинами виникнення різних типів КД порушення вербалізації та процесів комунікації, пропонуючи два підходи до вивчення КД: апіорний (узальний) і апостеріорний (актуальний) [4, с. 16]. Особливо важливою вважаємо класифікацію девіацій, пов'язану з мовною і комунікативною компетенцією мовців [5, с. 32].

У «Нарисах з комунікативної лінгвістики» Ф. Бацевич розрізняє КД, пов'язані з формуванням і сприйняттям як мовленнєвих жанрів, так і мовленнєвих актів. Серед таких КД автор розрізняє девіації, пов'язані з лінгвокогнітивною діяльністю адресанта й адресата, його орієнтаціями на особу адресата та процес спілкування. У цій же роботі автор пропонує типологію девіативних випадків у межах лексичних параметрів у спонтанному мовленні (коментарі футбольних матчів), а саме порушення словесної реалізації цих параметрів на поверхневому рівні побудови семантико-синтаксичної структури повідомлень [3]. У праці «Основи комунікативної лінгвістики» Ф. Бацевич подає розширену типологію КД, враховуючи також причини і «механізми» їх виникнення в динамічних процесах породження складових дискурсу (КД, створені адресантом та адресатом, спричинені процесом комунікації (контактом) і КД, пов'язані з мовним кодом) [5].

У підручнику «Вступ до лінгвістичної генології» [1] дослідник аналізує проблеми породження і сприйняття мовленнєвих жанрів і їх можливі КН і пропонує практичний аналіз КН мовленнєвих жанрів різних дискурсів. Особливу увагу Ф. Бацевич зосереджує на КН побудови мовленнєвого жанру «утішання» та на мовленнєвих девіаціях у прямому спортивному теле-репортажі, враховуючи в останньому КД на всіх етапах породження мовлення. У підручнику «Вступ до

лінгвістичної прагматики» науковець досліджує загальні умови успішності як мовленнєвих актів, так і дискурсів. Під умовами успішності спілкування Ф. Бацевич розуміє сукупність когнітивно-психологічних, поведінкових, лінгвістичних чинників, які є основою дієвого, кооперативного, недевіативного спілкування [2]. Узагальнюючи здобутки дослідника, приходимо до висновку, що Ф. Бацевич керується у дослідженнях девіацій *функціонально-комунікативним* підходом, враховуючи також специфіку *системно-теоретичного, когнітивного і дискурсно-текстового*.

Відомими є також роботи О. Селіванової, яка досліджує комунікативний шум як перешкоду комунікації [13, с. 157-239]. *Когнітивно-комунікативний* підхід у дослідженнях КН застосовують Л. Славова (аналіз причин порушення акту комунікації та створення типології КН на КН мовного, мовленнєвого та лінгвокогнітивного характеру на матеріалі сучасного англійського мовлення) та О. Руда (природа і причини виникнення девіацій в аспекті українсько-російської двомовності, КД в аспекті міжкультурної комунікації у жанрі анекдоту). А *функціонально-комунікативний* підхід представлено у праці О. Почепинської (КН як складник непідготовленого живого мовлення, спричинені насамперед спонтанністю останнього, та КН обробленого автором запланованого художнього діалогу, де їм надано особливих функцій; КН в єдності з їх корегуванням, поділ КН на мовні та мовленнєві).

Н. Печко [12] досліджує *лінгвокогнітивні* та *дискурсивні* аспекти непорозуміння як типу інтерпретації на матеріалі англійського діалогічного мовлення, випрацювавши модель ментальної репрезентації дискурсу для вивчення непорозуміння як типу інтерпретації на матеріалі англійських діалогічних єдностей. О. Дубцова висвітлила лінгвокогнітивну природу комунікативних невдач на матеріалі американського кінодискурсу спираючись на когнітивну теорію динамічного конструювання значення та дослідження концептів і фреймів [6]. Дослідниця встановлює причини виникнення комунікативних невдач з урахуванням контекстуальних особливостей, розробляє класифікацію лінгвокогнітивних причин комунікативних невдач, аналізує вплив лінгвальних, лінгвокогнітивних та екстралінгвальних чинників на виникнення КН.

О. Мільченко, керуючись *дискурсивно-текстовим* підходом, створила у своїй дисертації класифікацію семантичних девіацій у нормативно-правових текстах і рекомендації щодо семантико-синтаксичного оформлення текстів нормативно-правових актів відповідно до рівнів текстової організації із метою пропедевтики семантично аномальних слововживань. Дослідниця класифікує девіативи на лінгвотекстові (лексико-семантичні, граматико-семантичні та функціонально-семантичні девіації) та логіко-семантичні девіації (логіко-лінгвістичні й онтологічні девіації) [11]. Також цей підхід застосовують у своїх працях Д. Кононова (засоби запобігання КН у вираженні каузації у комунікативних ситуаціях офіційного та неофіційного спілкування на матеріалі сучасної англійської мови), Г. Васильєва (причини комунікативних девіацій,

пов'язаних із мовленнєвим жанром застереження), К. Дубовий (помилки і втрати в закадровому перекладі художнього фільму), Х. Дяків (умови (не)успішності відеоінтерв'ю і комунікативні девіації в інтерв'ю на матеріалі німецької та української преси), І. Карпа (причини виникнення комунікативних девіацій в інтерактивній віртуальній комунікації).

Семантичним девіаціям присвячені праці С. Борщевського («Семантична девіація історичних номінацій в англійському художньому дискурсі (на матеріалі романів В. Скотта)») і С. Швачко («Сяйво забутих слів»). Н. Акімова розглядає варіативність розуміння як мовну норму і зараховує до лінгвістичних механізмів виникнення варіативності розуміння тексту такі девіантні мовленнєві одиниці, як омоніми, полісемантичні слова, скорочення, маловідомі запозичення (особливо представлені латиницею), екзотизми, прецедентні тексти тощо.

Системно-теоретичний підхід відображено у працях Г. Бардукової («Норма і девіація у сучасній фраземіці»), С. Єрмоленко («Літературна норма і мовна практика»), Г. Джунусалієвої і Н. Ковальської («Комунікативні девіації в контексті теорії мовної комунікації»), Н. Голікової («Мовно-комунікативні девіації в українському соціокультурному просторі»).

У *контрастивному* напрямі Л. Чернюх аналізує свідомі та несвідомі мовні девіації в словацьких рекламних текстах на різних рівнях, виокремлюючи таким чином орфоепічні, орфографічні, лексико-семантичні, морфологічні, синтаксичні та стилістичні девіації, разом з тим досліджуючи явище мовної гри та її прийомів [14].

Висновки і перспективи дослідження. Аналіз наукової літератури з проблеми девіатології дозволив встановити два головні підходи: міждисциплінарний і спеціалізований. *Міждисциплінарний* підхід, який виходить за межі власне лінгвістики, знайшов відображення девіатологічних студій у філософії, психології, педагогіці, методиці і дидактиці, міжкультурній комунікації, конфліктології, комунікативному етикеті й ортології, журналістиці. А завдяки *спеціалізованому* підходу виокремлюємо такі напрями дослідження девіацій: системно-теоретичний, когнітивний, дискурсно-текстовий, комунікативний і контрастивний. Така тенденція з урахуванням особливостей як міждисциплінарного, так і спеціалізованого напрямів становить спробу комплексного підходу до явища девіацій, а саме – *комунікативно-функціонального*.

Перспективним вбачаємо аналіз комунікативних девіацій у плані контрастивних досліджень і міжкультурної комунікації, враховуючи особливості саме української та німецької мов, та дослідження мовних і комунікативних універсалій. Зацікавлення науковців може бути сфокусовано також на діалектних розбіжностях й психолінгвістичних особливостях виникнення й усунення девіацій, а також на специфіці КН у різних типах текстів і дискурсів. Результати дослідження девіацій відіграють вагомий роль у перекладознавстві, методиці викладання іноземної мови, ортології і культурі мовлення, що підтверджує їх практичне значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної генології: Навчальний посібник / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 248 с. – Сер. «Альма-матер».
2. Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної прагматики. Підручник / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: ВЦ „Академія”, 2011. – 304 с. – (Серія «Альма-матер»).
3. Бацевич Ф. Нариси з комунікативної лінгвістики. Монографія / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів: Видавничий центр при ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 281 с.
4. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2000. – 236 с. (Монографія).
5. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. (Серія «Альма-матер»).
6. Дубцова О. В. Лінгвокогнітивна природа комунікативних невдач (на матеріалі американського кінодискурсу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Дубцова. – Х., 2014. – 21 с.
7. Дяків Х. Комунікативна девіатологія в Україні: огляд проблематики / Х. Дяків // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2016. – (У друці).
8. Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум з «Редакційної майстерності» / А. О. Капелюшний. – Л.: ПАІС, 2000. – 208 с.
9. Кравчук А. Граматика і успішність комунікації (дещо з польсько-українських граматичних контрастів) / А. Кравчук // Проблеми слов'янознавства : зб. н. пр. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – Вип. 61. – С. 111-128.
10. Куляс П. Теорія помилок і практика редагування: про курс корисний не лише для журналістів [Текст] / Куляс П. // Вища освіта України. – 2006. – №1. – С.80–88.
11. Мільченко О. С. Семантичні девіації в нормативно-правових текстах : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ольга Сергіївна Мільченко. – Київ : Б.в., 2011. – 20 с.
12. Печко Н. М. Лінгвокогнітивні та дискурсні аспекти непорозуміння як типу інтерпретації (на матеріалі англійського діалогічного мовлення) : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Н. М. Печко. – Львів : Б.в., 2011. – 20 с.
13. Селиванова Е.А. Основи лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. – К.: Брама, Изд. Вовчок О.Ю., 2004. – 336 с.
14. Чернюх Л. Д. Лінгвальні особливості сучасної словацької реклами : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03 / Л. Д. Чернюх; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні. – Київ, 2014. – 20 с.

REFERENCES

1. Batsevych F. Introduction to linguistic genology: textbook / Floriy S. Batsevych. - K. : Publishing Center "Academy", 2006. - 248 p. - Ser. Alma Mater.
2. Batsevych F. Introduction to linguistic pragmatics. Textbook / Floriy S. Batsevych. - K. : EC "Academy", 2011. - 304 p. - (Ser. "Alma Mater").
3. Batsevych F. Essays on communicative linguistics. Monograph / Floriy S. Batsevych. - Lviv: Publishing center at LNU. Franko, 2003. - 281 p.
4. Batsevych F. Fundamentals of communicative deviatology /Floriy S. Batsevych. - Lviv, Lviv National University. Ivan Franko, 2000. - 236 p. (Monograph).
5. Batsevych F. Fundamentals of communicative linguistics: Textbook / Floriy S. Batsevych. - K. : Publishing Center "Academy", 2004. - 344 p. (Ser. "Alma Mater").
6. Dubtsova O. V. Lingua-cognitive nature of communicative failures (on the material of American cinema discourse). – Thesis : 10.02.04 “Germanic languages” / O. V. Dubtsova. – Kharkiv., 2014. – 21 p.
7. Dyakiv Kh. Communicative Deviatology in Ukraine: a Review of Issues / Kh. Dyakiv // The Scientific Bulletin of Lesia Ukrainka East European National University. – Luzk, 2016. – (In print).
8. Kapelushnyi A. O. Deviatology of media: Workshop on "Editorial Excellence"/ A. O. Kapelushnyy. – Lviv.: PAIS, 2000. – 208 p.
9. Kravchuk A. Grammar and effective communication (some Polish-Ukrainian grammar contrasts) / Alla Kravchuk // Problems of slavonic studies. - Lviv : Lviv Ivan Franko National University, 2012. – Vol. 61. – P. 111-128.
10. Kulias P. The theory and practice of editing errors: About course useful not only for journalists / Kulias P. // Higher education in Ukraine. – 2006. – №1. – P. 80–88.
11. Milchenko O. S. Semantic deviations in the text of laws: thesis for a candidate degree in philology: 10.02.01. – Ukrainian language. – O. S. Milchenko. – Taras Shevchenko’s National University of Kyiv, Philological Institute. – Kyiv, 2011. - 20 p.
12. Pechko N. M. Linguo-cognitive and discursive aspects of misunderstanding as interpretation type (on the corpus of the English dialogic speech): thesis for a candidate degree in philology. Speciality 10.02.04 – Germanic Languages / Nina Mykolzivna Pechko. – Lviv National University named after Ivan Franko, 2011.- 20 p.
13. Selivanova E.A. Fundamentals of linguistic theory of text and communication: monographic study guide. - K. : Brahma, Ed. Vovchok O., 2004. - 336 p.
14. Cherniukh L. D. Lingual features of modern Slovak advertising: thesis for a candidate degree in philology: 10.02.03 / L.D. Cherniukh; Ukraine National Academy of Sciences, O. O. Potebnya Institute of Linguistics. - Kyiv, 2014. - 20 p.

Українська девіатологія: стан і перспективи розвитку.

Х. Дяків

Анотація. В статтю представлено розвиток девіатологічних ідей в Україні. Установлено міждисциплінарний і спеціалізований підходи, пропонується перспективи розвитку девіатологічних досліджень. Міждисциплінарний підхід набув відображення девіатологічних досліджень в філософії, психології, педагогіці, міжкультурній комунікації і журналістиці, а спеціалізований - в системно-теоретичному, когнітивному, дискурсно-текстовому, комунікативному, дидактичному і контрастивному напрямках досліджень. Така тенденція складає спробу комплексного комунікативно-функціонального підходу до явленню девіацій.

Ключові слова: девіатологія, девіація (невдача), українська лінгвістика, тенденції дослідження, перспективи розвитку.

Ukrainian deviatology: current state and research perspectives.

Dyakiv Khr.

Abstract. This paper traces the development of ideas on deviatology in Ukraine. An interdisciplinary and specialized approaches to the study of communicative failures and prospects of the research of deviatology are offered. An interdisciplinary approach is the one that is reflected in the studies of deviatology in philosophy, psychology, pedagogy, intercultural communication and journalism. It is, however, a specialized approach which enables to separate such groups within the areas of research of deviations: systematical and theoretical, cognitive, discursive-textual, communicative, didactic and contrastive. This tendency comprises the attempt of a comprehensive approach to the phenomena of deviations, i.e. communicative and functional.

Keywords: *deviatology, deviation (failure), Ukrainian linguistics, research tendency, research perspectives.*